

DAVID VELTMAN

**'Sterven in het bed waarin ik geboren ben'.
Een biografie van Felix de Boeck (1898-1995)**

Hilversum, Verloren, 2021, 400 p.

De schilder-boer uit Drogenbos is het onderwerp van een uitgebreide doctoraatsstudie en bijbehorende publicatie aan het eminente Biografie Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen. Het boek is het resultaat van diepgravend onderzoek dat historicus David Veltman sinds 2016 voerde. Het boek biedt zich afwisselend aan als een kritische culturele, politieke en artistieke biografie.

Als biografie heeft Veltman veelvuldig uit het rijke materiaal van en rond De Boeck geput: brieven, kunstkritieken, artikels, catalogi, uitgeschreven interviews en, last but not least, gesprekken met

naasten en burens. Een schier oneindige berg informatie werd geduldig door Veltman gezeefd en geordend. Het is hier dat een eerste struikelblok op het pad van de moedige biografie geworpen wordt. Waar er voor sommige kunstenaars te weinig (ego)documenten bewaard zijn, zodat de biografie zich moet beperken tot het aaneenrijgen van interpretaties van kunstwerken, komt het soms voor dat er te veel materiaal is. Dit lijkt alleszins het geval te zijn voor De Boeck. Tijdens zijn uitzonderlijk lange leven was er weinig dat hij niet aan het papier (of aan de gewillige toehoorder aan de keukentafel van zijn boerderij) toevertrouwde: zijn uitgesproken religiositeit, zijn voor mystiek, het eenvoudige leven op het land, het activisme voor de Vlaamse zaak maar ook opinies over de kunst en de kunstenaars rond hem, steeds doorspekt met filosofische beschouwingen en mijmeringen, en dit alles in een bevlogen taal. Gebruikmakend van het nieuwe medium televisie treedt hij vanaf 1956 de Vlaamse huiskamer binnen, waar men hem leert kennen als een godvrezende, welbespraakte, hardwerkende schilder-boer die de traditionele normen uitdraagt en de Vlaamse waarden koestert. Een jaar na zijn overlijden krijgt de boerderij in Drogenbos een museumstatus. Als 'FelixArt' is het ondertussen uitgebreid tot een volwaardig museum en expertisecentrum van de historische en actuele avant-garde.

Het mag gezegd dat De Boeck zelf gretig meeschreef aan het script van zijn eigen leven, wat de taak van de biografie er niet eenvoudiger op maakt. Bovendien wordt ook de Nachwuchs nog steeds streng bewaakt door een schare bewonderaars, zo leert ons Veltman. Het doorploegde materiaal legt verrassend veel tegenspraak bloot in de persoonlijkheid van de kunstenaar: traditioneel maar toch aangetrokken tot de avant-garde, buitenstaander maar toch conformist, nuchter maar vol pathos, afwachtend maar strijdvaardig, gecultiveerd maar ruw, rusteloos maar honkvast.

De Boeck was naar eigen zeggen een pacifist maar ontpopte zich ook als activist. Hier komen we bij de tweede hindernis, namelijk zijn inzet voor de Vlaamse zaak op cultureel, politiek en artistiek vlak, en hieraan gekoppeld zijn rol in de twee wereldoorlogen. Het is de verdienste van Veltman om dit geladen aspect met de nodige delicate, eigen aan een echte *homme de métier*, op te helderen zonder de man volledig het voetstuk te ontnemen waarop sommige culturele middens hem plaatsen. Maar ondanks De Boecks interesse voor de Vlaamse zaak, zijn culturele activiteiten en zijn vele contacten in het milieu, ook met collaborateurs en antisemieten, blijkt de schilder-boer er tegelijkertijd ook in geslaagd te zijn zich afzijdig te houden; naar hij zelf zei, door het harde werk op de boerderij dat hem weinig tijd liet voor andere zaken. Veltman neemt hiermee echter geen genoegen; zo citeert hij het *Drie-luik van de gefusilleerde*, aanvankelijk opgedragen aan de door de geallieerden doodgeschoten collaborateur René Baert in 1945, maar daarna handig heropgedragen aan de in Buchenwald vermoorde verzetsstrijder Karel Bruynseels. Enige dissimulatie was hem dus niet vreemd.

Een laatste obstakel vormt de lange carrière van de kunstenaar, die in de eerste helft van zijn carrière met allerlei stijlen experimenteerde en in de tweede nog maar weinig evolueerde, maar wel gefêteerd werd als een lokale held. De Boeck cultiveerde zorgvuldig het imago van (niet-academisch geschoolde) zondagsschilder, die enkel op de dag des heren de riek inruilde voor het penseel. We verliezen de kunstenaar soms zelfs even uit het oog door de bijna eindeloze stoet aan stromingen en kunstenaars die in het boek voorbij trekt: arcadisch modernisme, humanitair expressionisme en vele andere non-figuratieve tendensen waarmee hij in contact kwam. Ook al volgt de biografie zijn dominante onderwerp af en toe wat te gedwee, toch is het boek een waar huizenstukje omwille van de volharding die de auteur aan de dag heeft gelegd. Veltman slaagt er enerzijds in om de hagiografie respectvol te doorprikken, maar anderzijds blijft ondanks (of misschien net ten gevolge van) het overweldigende biogra-

fische materiaal de vraag wie Felix De Boeck nu eigenlijk was gedeeltelijk onbeantwoord.

De Boecks kleurrijke werken, doordrongen van mystiek, kennen nog steeds veel bijval. Met een inspirerend cultureel programma toont het 'FeliXart' dat het de erfenis van de kunstenaar op een moderne en veelstemmige manier kan uitdragen.

Natasja Peeters